

Klima- og miljødepartementet

Vår ref: 23/7189-3

Deres ref: 23/4138

Dato: 02.10.2023

Hørings svar

Kulturdirektoratet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk, og skal bidra til å løfte fram kulturens rolle i samfunnet. Direktoratet gir statlige tilskudd til kunst og kultur over hele landet, og driver utviklingsarbeid for staten i kulturspørsmål. Vi er bl.a. nasjonalt kontaktpunkt for EUs kulturprogram, er nasjonal koordinator for 2003 UNESCO konvensjonen om vern av immateriell kulturarv, er sekretariat for Norges dokumentarv, er koordinator for nasjonale kulturruter, er nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren, og bistår Kultur- og likestillingsdepartementet i arbeidet med 1970 konvensjonen om tiltak for å forby ulovlig handel. Kulturdirektoratet ved Seksjon for kulturarv og museum har i oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet å gjøre faglige vurderinger av søknader om tilskudd på kap. 322, post 70 Nasjonal kulturbygg.

Kulturdirektoratet viser til høringsnotatet fra Klima- og miljødepartementet av 6. juli 2023 og vil med dette svaret komme med innspill til vurdering i utarbeidelse av ny forskrift på disse punktene:

4. Tilskudd til besøks senter for natur
5. Tilskudd til besøks senter for verdensarv

Innledende kommentar

Museene er autonome organisasjoner og utformer formidling på armlengdes avstand fra bevilgende aktører, deriblant myndighetene. I Kulturdirektoratets hørings svar til ny kulturlov støtter vi lovfesting av armlengdes avstandsprinsippet i kulturpolitikken i avgrensning mot ABM-sektoren. Vi skriver:

«Kulturdirektoratet støtter forslaget om at armlengdesprinsippet også bør omfatte arkiv-, bibliotek- og museumssektoren. Som samfunnsaktører skal museene se kritisk på egen rolle som historieformidler, stille spørsmål ved vedtatte sannheter og utfordre maktstrukturer. Rollen som samfunnsaktør må defineres og løses ved den enkelte institusjon. Prinsippet om armlengdes

avstand innebærer at museene har mulighet til å ta aktive valg basert på museumsfaglig skjønn, og ikke bare løse pålagte oppgaver.»

Videre ønsker Kulturdirektoratet å peke på at det vil være viktig å ta hensyn til tradisjonskunnskap, tradisjonell kunnskap, tradisjonell viten og urfolkskunnskap i forvaltning av naturområdene og verdensarvstedene, jf. UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven av 2003.

Kommentar til punkt 4:

En forutsetning for å få tilskudd til besøkssenter er at det foreligger avtaler om minst 40% medfinansiering fra andre aktører. Museer er ofte medaktører i besøkssentrene.

Kulturdirektoratet mener fokus på kvalitet kan uttrykkes tydeligere, og at man med fordel kan vie større oppmerksomhet mot kunnskapsbasert formidling.

Kulturdirektoratet savner en bredere tilnærming til mangfold og inkludering inn i målgruppene.

Kommentar til punkt 5:

For budsjettåret 2024 ligger det hos Kultur- og likestillingsdepartementet inne søknader om tilskudd fra nasjonale kulturbygg der autorisasjon som besøkssenter er en utløsende årsak til søknadene. Museer kan være involvert som byggherre, samtidig kan finansiering til drift ofte være uavklart. For besøkssenter for verdensarv er behovet for utstillingsareal styrt av Riksantikvarens nasjonale basisutstilling om verdensarvsteder, noe museene oppfatter at de må sette av areal til i søknad om tilskudd til nasjonale kulturbygg. Riksantikvarens nasjonale basisutstilling om verdensarvsteder kan være en utfordrende praksis som kan komme i konflikt med museenes uavhengige formidling.

Kulturdirektoratet anbefaler en nærmere dialog mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet om hvordan ansvaret for bygg for formidling og ivaretaking av verdensarven kan realiseres, og dermed medvirke til at også statlige ambisjoner for verdensarven og naturformål oppnås.

Med hilsen

Inga-Lill Sundset

seksjonsleder

Katrine Brekke

seniorrådgiver

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg